

ביוגרפיה אלפרד זלביגר

משולב על בסיס ויטשטאם ובתוספות ששאבתי מויקיפדיה הגרמנית דברים שחסרו אצל ויטשטאם

: להלן חלק א' של הביוגרפיה המשולבת

אלפרד זלביגר

אלפרד זלביגר

בברלין 16 במאי 1911 נולד

במחנה הריכוז זקסנהאוזן 1942 בדצמבר 3 או 1: נרצח

אלפרד זלביגר היה מן הדמויות המרכזיות בדור האחרון של מנהיגי החלוצים ותנועות הנוער, הציוניות בגרמניה הנאצית. הוא פעל כמדריך, מחנך, איש ארגון, מנהיג בתנועת מכבי הצעיר, פעיל במשרד ארץ-ישראל בברלין, ולבסוף כאחד ממנהיגי הקשר והסיוע לחלוצים ולצעירים היהודים שנותרו בגרמניה תחת שלטון הרייך השלישי. בעיני בני דורו נחשב למזכיר האחרון

. של החלוצים בגרמניה

משפחה, מוצא וכתובת אחרונה

אזרחות: גרמנית

דת: יהודית

. באושוויץ 1942 ונרצח בשנת 1884 באוגוסט 2אביו: היינריך זלביגר, נולד ב-

. באושוויץ 1942 בפלאטוב, ונרצחה בשנת 1885 במאי 21אמו: אמה בהר, נולדה ב-

על אחים ואחיות אין מידע ברור

10 כתובתו האחרונה של אלפרד זלביגר הייתה בברלין, ברובע באומשולנווג, ברחוב
18 ביוני 1918 נשא לאישה את אקה / אריקה כץ, שנולדה ב-1939 בשנת
Güldenhofer Ufer. לזוג לא היו ילדים. 1943-1942 ברוגאזן. אריקה זלביגר נרצחה באושוויץ בשנים 1914

האב היינריך זלביגר במלחמת העולם הראשונה

ברישומי האבדות הפרוסיים ממלחמת העולם הראשונה מופיע אביו של אלפרד, היינריך זלביגר

16נפצע קל. ב-50 של הגדוד השלישי ברגימנט הרגלים ה-12 דווח כי היינריך, חייל בפלוגה ה-14 ביולי 1915

. דווח כי הוא נמצא בשבי 1916 במאי 31 דווח רב-טוראי היינריך זלביגר כנעדר, וב-1915 בנובמבר

פרטים אלה מציינים את משפחת זלביגר בתוך ההיסטוריה הרחבה של יהדות גרמניה: משפחה יהודית-גרמנית שאביה שירת בצבא גרמניה במלחמת העולם הראשונה, ובתוך פחות משלושה עשורים נרדפה, גורשה ונרצחה בידי אותה מדינה עצמה

לימודים, הכשרה רוחנית וראשית דרכו הציבורית

לאחר שסיים את לימודיו התיכוניים וקיבל אביטור, החל אלפרד זלביגר בלימודי רפואה. בהמשך פנה גם אל בית

המדריך לרבנים בברלין. לפי מידע נוסף מאתר אבני הנגף בברלין, הוא התרחק בהדרגה מן המסלול הרפואי והעמיד במרכז חייו את הפעילות הציבורית, החינוכית והציונית

עם עליית הנאצים לשלטון, מילא זלביגר תפקידים בכירים בארגוני הנוער של ההתאחדות הציונית, כבר בשנת בברלין. במקביל פעל בהתנדבות במסגרת מחלקת הנוער של הקהילה היהודית בעיר. בכך התבלט מוקדם מאוד כאחד ממנהיגי הדור הצעיר של הציונות הגרמנית וכאיש חינוך שראה בהכשרת הנוער היהודי, בהמשך החיים היהודיים ובקשר לארץ ישראל שליחות מרכזית

הצטרפותו לחלוצים ולמכבי הצעיר

בעל תפקידים ארציים בתנועת הנוער, וחבר בהנהגה הארצית, Madrich / אלפרד זלביגר היה מדריך נוער, מדריך של מכבי הצעיר - ברית הפועלים בגרמניה

פעילותו הציונית לא הייתה פעילות עיונית בלבד. היא שילבה חינוך, ארגון, הדרכה, הכשרה חקלאית, קשר עם צעירים יהודים ברחבי גרמניה, הכנה לעלייה לארץ ישראל וניהול מעשי של מסגרות חלוציות בתנאים שהלכו ונעשו מסוכנים יותר משנה לשנה

חוות ההכשרה ואלדגהפט האבלברג

Waldgehöft נשלח אלפרד זלביגר כמדריך אל חוות ההכשרה החקלאית 1938 בשנת

בדרך דמלקר, צפונית לעיר האבלברג, Jagdgehöft Barella שנקראה גם Havelberg, 1934-1941 החווה פעלה בין השנים

הייתה החווה בבעלות ובהפעלת החלוצים, ולאחר מכן עברה לאחריות 1938 עד לפוגרום נובמבר

התאחדות יהודי הרייך בגרמניה. החכירה המקורית של אחוזת הצייד הייתה שייכת לעורך הדין היהודי זיגפריד פרוינד, ששימש בתחילה גם כמנהל המקום

החווה כללה שמונה הקטרים של קרקע חקלאית, וילה קטנה, שני בתי מגורים, סדנה, אורווה, חממות ומחסנים במקום יכלו להתגורר עד כחמישים חלוצים וחלוצות

ברשימת 1939 מונה **ריכרד הורן** למנהל המשק בהאבלברג, והוא נותר בתפקידו עד ספטמבר 1936 בנובמבר 16 ב- מופיעים, לצד המנהלים השכירים הורן והנס כהן, שלושה עשר חלוצים 1937 ביוני 30 כוח האדם של האבלברג מ- ושבע חלוצות השתתף **גינטר טימנדורפר**, יחד עם ליאו ליפמן, נורברט קליין והנגר לודוויג וייס, בבניית חממה חדשה 1938 ביוני במקום.

בהאבלברג 1938 פוגרום נובמבר

נעצרו 17 ליל הבדולח, הושחתה חוות ההכשרה בהאבלברג. הגברים הצעירים מעל גיל, 1938 בפוגרום נובמבר והובאו לבית הסוהר המשטרתי המקומי בין העצורים היו מנהל החווה **ריכרד הורן**, המדריך **ורנר וייצפלדר**, וכן החלוצים היינץ בודוויג, הרברט גוטהילף ולטר גרוס, לוחץ רוזנברג, נורברט קליין, ארנו לוי, ליאו ליפמן, יאנוס נדלר, היינריך שטרן, גינטר טימנדורפר, היינריך טימנדורפר ולודוויג וייס

החלוצה **אנטה אייק** סיפרה על הטרגדיה שאירעה באותם ימים: אשתו של המנהל שלנו, יוהאנה הורן, נשארה בחווה והייתה סמוך ללידה. הילד לא נולד והיא סבלה סבל נורא" "ונפטרה כתוצאה מכך

יוהאנה הורן נקברה בבית העלמין היהודי הסמוך לחווה עברו רבים מן המשוחררים 1938 שוחררו החלוצים המבוגרים יותר מבית הכלא. בדצמבר 1938 בנובמבר 12 ב- בבילפלד, יחד עם משוחררי בוכנוואלד מקבוצת אלגוט, ומשם עברו **SchlosshofstraBe** לקורס הכשרה במחנה **Werkdorp** או ליישוב ההכשרה **Deventer Vereniging** בחלקם להולנד — להכשרה פרטנית במסגרת **Wieringen**.

והיכרותו עם אריקה כץ 1938 הנהלת האבלברג לאחר נובמבר

מילאו את תפקיד מנהל החווה בהאבלברג בזה אחר זה: זיגפריד פרוינד 1938 לאחר נובמבר . ארתור פוזנסקי, **אלפרד זלביגר**, היינץ ברג והילדה נתן הכיר אלפרד זלביגר בהאבלברג את **אריקה כץ**, שלימים הייתה לאשתו 1938-1939 בשנים שניהם עדיין אינם מופיעים 1938 ביוני 30 ברשימת כוח האדם של החווה מיום ביקרו אלפרד זלביגר, אווה כץ ומרטין ונדל בהכשרת **אהרנסדורף** 1939 בחורף

הכנות לעלייה ב' – 1939 קיץ

סיפר **אדי פלקנשטיין**, שהיה לימים גם מנוסעי אוניית המעפילים **פטריה**, על מפגש הכנה שנערך 1939 בקיץ שאורגן בידי **החלוץ**, **5-Sonderhachschara SH**, בהכשרת **אהרנסדורף** לקראת מבצע עלייה ב' מיוחד **אוסטריה**

: פלקנשטיין תיאר את הגעת מנהיגי החלוץ מברלין לאהרנסדורף ואז הגיעו יום אחד מנהיגי החלוץ מברלין לאהרנסדורף. אני זוכר היטב את הנס ונדל. הוא היה לבוש כמעט כמו איש" "אס"אס - במגפיים גבוהים ובמעיל עור. גם אלפרד זלביגר היה שם עדות זו מציבה את זלביגר בתוך מעגל הפעולה הממשי של הנהגת החלוץ בגרמניה ערב המלחמה: לא רק איש משרד וארגון, אלא מדריך ומנהיג שנסע להכשרות, נפגש עם צעירים, עודד אותם והיה מעורב בהכנות האחרונות ליציאה מגרמניה

תצלום מנוינדורף

נראים משמאל לימין: סופי מנלה, מרגוט אדל, טילה, Landwerk Neuendorf, בתצלום שצולם בחוות נוינדורף נגלר, אלפרד זלביגר ואדם נוסף שאינו מזוהה על גב התצלום כתב אלפרד זלביגר הקדשה קצרה ונוגעת ללב יפה היא תקופת הנעורים - והיא לא תשוב עוד" "אלפרד

הקדשה זו, שנכתבה בידי אדם צעיר שהיה שקוע בעשייה חינוכית וציונית תחת תנאי רדיפה הולכים ומחריפים, קיבלה בדיעבד משמעות טרגית במיוחד

21 הקונגרס הציוני ה'

21 השתתף אלפרד זלביגר כנציג **החלוץ** בקונגרס הציוני ה' 1939 באוגוסט 16-22 בימים שנערך בז'נבה. יחד עמו ייצגו את יהדות גרמניה גם **קורט זילברפפניג**, נציג בח"ד, ו**יוסף בורג**. נציג המזרחי, ששימש כסגן ראש המשלחת היה זה הקונגרס הציוני האחרון לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. השתתפותו של זלביגר בו מלמדת על מעמדו המרכזי בתוך הנהגת החלוץ ועל האמון שניתן בו כנציג הדור הצעיר החלוצי של יהדות גרמניה

לאחר שובו מן הקונגרס המשיך זלביגר בפעילותו במשרד ארץ-ישראל ובמערכות הסיוע וההגירה האחרונות שנתרו פתוחות ליהודי גרמניה.

1939 מפקד המיעוטים היהודיים בשנת

נרשם אלפרד זלביגר במפקד המיעוטים היהודיים כשהוא מתגורר בבית הוריו בברלין, ברובע 1939 במאי 17 ב-10 Güldenhofer Ufer באומשולנווג, ברחוב

באותו מועד נרשמה גם אריקה זלביגר, אז עדיין בבית הוריה, בברלין, רובע פרנצללאואר ברג, ברחוב Winsstraße 7.

רישומים אלה משקפים את מציאות החיים של יהודים בגרמניה ערב המלחמה: מצד אחד עדיין קיימות כתובות משפחות, מוסדות ופעילות ציבורית; מצד אחר, השלטון הנאצי כבר מנהל פיקוח מדוקדק על יהודים ומרכז את המידע לקראת שלבי הרדיפה והגירוש הבאים.

פעילות במשרד ארץ-ישראל בברלין

ששכן ברחוב Palästinaamt הוטלו על אלפרד זלביגר תפקידי הנהגה במשרד ארץ-ישראל בברלין, ה-1939 בשנת 10 Meinekestraße.

מוקד פעילותו היה הטיפול בחלוצים ובחלוצות שהמתינו לקבלת סרטיפיקטים לעלייה לארץ ישראל. משרד ארץ-ישראל היה באותן שנים אחד המרכזים החשובים ביותר של הפעילות הציונית בגרמניה, ובמיוחד של הטיפול המנהלי הארגוני והאישי במועמדים לעלייה.

לפי המידע הנוסף מאתר אבני הנגף בברלין, לאחר שובו מן האבלברג לברלין פעל זלביגר לא רק במסגרת משרד ארץ-ישראל אלא גם במסגרת מנגנון עליית הנוער, שסייע בהוצאת צעירים יהודים מגרמניה לארץ ישראל. בכך התרחבה פעילותו מן ההכשרה החלוצית אל תחום ההצלה המעשית של ילדים ובני נוער עמד זלביגר בראש 1939 לאחר שובו מן הקונגרס הציוני בז'נבה בקיץ המחלקה שנקראה "הוועדה לטרנספורטים יהודיים מיוחדים", בגרמנית מחלקה זו עסקה בדרכי Ausschuss für jüdische Sondertransporte. ההצלה, ההעברה וההגירה האחרונות שנתרו פתוחות ליהודי גרמניה ערב המלחמה ובשנותיה הראשונות.

בתמונה משמאל: סופיה מנלה (אסתר פור), מרגוט אדל, טילה נגלר, אלפרד זלביגר (ואדם ששמו לא ידוע)

הנהגת מכבי הצעיר והחלוץ

שנודעה גם כ"טרנספורט 7, לאחר יציאתו של הנס ונדל כמלווה קבוצת ההכשרה המיוחדת מספר 1940 באוגוסט . פרגוואי", קיבל אלפרד זלביגר את תפקידו

הוא נעשה נשיא הנהגה הארצית של מכבי הצעיר בגרמניה. בכך הפך לאחד ממנהיגי תנועת הנוער היהודית האחרונים שפעלו בגרמניה הנאצית

במסגרת זו המשיך זלביגר לקיים קשרים עם קבוצות נוער יהודיות, עם מדריכים ומדריכות, עם מרכזי הכשרה ועם צעירים שעדיין קיוו לעלות לארץ ישראל. פעילות זו נעשתה בתנאים הולכים ומסוכנים, לאחר שרוב נתיבי ההגירה כבר נסגרו או הצטמצמו מאוד

סגירת משרד ארץ-ישראל ואיסור הפעילות הציונית

. נסגר משרד ארץ-ישראל בברלין בהוראת לשכתו של אדולף אייכמן 1941 במאי 21 ב-

סגירת המשרד סימנה את סוף התקופה שבה ניתן היה עדיין לנהל באופן מאורגן וגלוי את העלייה החוקית של יהודי גרמניה לארץ ישראל. לפי המידע הנוסף מאבני הנגף, עם סגירת משרד ארץ-ישראל נאסרה למעשה גם הפעילות הציונית בגרמניה

אף על פי כן, זלביגר וחבריו המשיכו לקיים, ככל שיכלו, קשרים ופעילות של החלוץ ותנועות הנוער היהודיות. מרכזי ההכשרה רוכזו מחדש ושולבו בהדרגה במערך עבודות הכפייה של הרייך, אך הקשר עם זלביגר ועם חבריו להנהגה לא נותק לחלוטין

הפגישה האחרונה של הנהגת החלוץ

התקיימה בברלין הישיבה האחרונה של הנהגת עליית 1941 באוגוסט . הנוער והחלוץ בגרמניה

בתצלום ההיסטורי מאותה פגישה נראים משמאל לימין: לוטה קייזר, ארתור פוננסקי, הנס-וולפגנג כהן, זוניה אוקון, אלפרד זלביגר, לודוויג קוטנר, קורט זילברפפניג, יצחק שוורצנץ והרברט גרובלד. חומר הצילום מיוחס ליצחק שוורצנץ וליואב גד

תצלום זה נחשב לאחד התיעודים האחרונים של הנהגת החלוץ שפעלה עדיין בגרמניה תחת המשטר הנאצי. הוא מציג קבוצת מנהיגים צעירים

יחסית, אשר גם לאחר סגירת הדרכים לעלייה והחמרת הרדיפות המשיכו לנסות לשמור על רשת של אחריות, קשר
חינוך ועזרה הדדית.

אלפרד זלביגר

חלק ג' - פעילותו בהתאחדות יהודי הרייך, מעצרו והירצחו

לאחר סגירת משרד ארץ-ישראל בברלין עבר אלפרד זלביגר לעבוד במסגרת התאחדות יהודי הרייך בגרמניה
(RVJD - Reichsvereinigung der Juden in Deutschland) שמושרדיה שכנו ברחוב 158 Kantstraße
בברלין.

בתחילה עמד בראש המחלקה שנקראה:

“Ausschuss für jüdische Sondertransporte,”
(הוועדה לטרנספורטים יהודיים מיוחדים)

תפקיד זה היה בעל חשיבות רבה בתקופה שבה הצטמצמו במהירות אפשרויות ההגירה וההצלה של יהודי גרמניה
במסגרת עבודתו היה אחראי לטיפול במשלוחי הגירה מיוחדים ולסיוע לחלוצים ולחלוצות שניסו עדיין לעזוב את
גרמניה.

במקביל עסק בטיפול במרכזי ההכשרה החלוציים, אשר חדלו בהדרגה להיות מסגרות חינוכיות חופשיות והפכו
למחנות עבודה כפויה בפיקוח השלטונות.

מאוחר יותר עבר לעבוד במחלקת הכספים של התאחדות יהודי הרייך

למרות התמטותן של מרבית המסגרות הציוניות בגרמניה, המשיך זלביגר בפעילותו הציבורית. הוא שמר על קשר
עם מרכזי ההכשרה, עודד את פעילותן של קבוצות נוער יהודיות וסייע לחברים שנותרו בגרמניה

בני דורו ראו בו את

המזכיר האחרון של החלוצים בגרמניה

הוא נחשב לאחד האחרונים שניסו להמשיך את קיומה של תנועת החלוצים גם לאחר שהפעילות הציונית נאסרה למעשה
בידי המשטר הנאצי.

עסק זלביגר גם בפעילות סיוע במחנות האיסוף שמהם נשלחו יהודי ברלין למזרח 1942 לפי מקורות נוספים, בשנת
שם השתתף בקבלת המגורשים, בארגון חלוקת מזון ובמתן עזרה בסיסית ליהודים שהמתינו לטרנספורטים

פעילות זו מלמדת כי גם בתקופה שבה כבר כמעט לא נותרו אפשרויות הצלה, המשיך להקדיש את זמנו ואת כוחותיו
לטובת הזולת.

Gemeindeaktion (אקציית הקהילה בברלין)

מחלקות שונות 26 עובדים ב-1,580 העסיקה התאחדות יהודי הרייך בברלין כ-1942 בסתיו

אקציית הקהילה" (הוחלט לגרש חלק ניכר) "Gemeindeaktion במסגרת מבצע הגירושים שכונה בידי הגסטפו "
מעובדי התאחדות

מתוך עובדי הארגון יועדו לגירוש

• עובדים 533

• בני משפחותיהם 328

למזרח, שנודע גם בשם 22 במסגרת הטרנספורט ה-

“Personaltransport”

או

“הטרנספורט של עובדי הקהילה”

היעד המתוכנן היה ריגה

. עובדים יהודים שיועדו לגירוש הצליחה להסתתר ולהימלט ממעצר 19-20 קבוצה של כ-

היעלמותם עוררה את זעמם של שלטונות הגסטפו

מעצר בני הערובה

. מבכירי התאחדות יהודי הרייך וקהילת יהודי ברלין 19 עצר הגסטפו 1942 בנובמבר 10 ב-

. הם לא נעצרו בשל עבירה כלשהי שביצעו, אלא כבני ערובה

מטרת המעצר הייתה להרתיע יהודים נוספים מפני בריחה, הסתרת או התחמקות מן הגירושים

אלפרד זלביגר היה בין תשעה-עשר בני הערובה

על פי המידע המופיע באתר אבני הנגף בברלין, הרקע הישיר למעצר היה היעלמותם של עובדים יהודים שיועדו

1942 לגירוש לאושוויץ בסוף נובמבר

הירצחו של אלפרד זלביגר

קיימת אי-בהירות מסוימת באשר לתאריך המדויק של מותו:
קהילת יהודי ברלין קיבלה הודעה רשמית שלפיה

1 בדצמבר 1942

. הוא נפטר

:לעומת זאת, מרבית המקורות המחקריים והעדויות המאוחרות יותר קובעים כי

3 בדצמבר 1942

הוצא להורג בירייה במחנה הריכוז זקסנהאוזן

זלביגר נרצח יחד עם שבעה בני ערובה נוספים כאמצעי ענישה והרתעה

: בין הנרצחים היו בלומנטל גודשטיין יוזף מנדלזון לאם לוזר וולף

הוצאתם להורג נועדה להעביר מסר ברור כי כל ניסיון התחמקות מגירוש יגרור פעולות תגמול נגד הנהגת הציבור היהודי . בכך היה אלפרד זלביגר, אחד ממנהיגי החלוץ האחרונים בגרמניה, לקורבן של מדיניות הטרור הנאצית בשלביה המאוחרים

Kultusvereinigung: <u>Berlin</u> (Zweigstelle)		Bezirk: <u>X 21</u>				
Zählkarte für Zuzug, Fortzug, Sterbefall (Zutreffendes unterstreichen)		Vor Ausfüllung Anleitg. auf der Rückseite beachten!				
Bisherige Adresse (Gemeinde, Kreis): <u>Reimschlenker Güldenstraße 10.</u>		[so genau wie möglich]				
Künftige Adresse (Gemeinde, Kreis): <u>A. H. 44 Wolke</u>						
Datum	N a m e	Vorname	Geburts- tag und -ort	Beruf	led., verh., verw., gesch.	Staatsangeh.
	<u>Selliger</u>	<u>Alfred</u>	<u>16.5.14.</u>		<u>verh.</u>	
Ort <u>Berlin</u> den <u>8/1.43</u>		025983 Kataster-Verwaltung		(Unterschrift oder Stempel)		
Reichsvereinigung der Juden in Deutschland						

גירוש משפחתו לאושוויץ

ימים ספורים בלבד לאחר הרצח החליטו השלטונות הנאציים לפגוע גם בבני משפחות הנרצחים

: גורשה אלמנתו 1942 בדצמבר 9-ב

אריקה זלביגר

יחד עם אביה ואמה

:מספרי הטרנספורט שלהם היו

687, 688 ו-687

. למזרח מברלין אל אושוויץ 24 הם נשלחו במסגרת ה**טרנספורט ה-**

באותו משלוח גורשו גם בני משפחותיהם של יתר בני הערובה שנורו בזקסנהאוזן

- הרטה בלומנטל
- הרטה יוזף
- רות יוזף
- מרגוט מנדלזון
- הלנה לאם
- אילזה לוזר
- אדית וולף

:יחד עמם גורשו גם אישים בכירים מקהילת יהודי ברלין ומהתאחדות יהודי הרייך, ובהם

- ברנהרד אדלר
- מרתה הנשקה
- ברנו מנהיים
- יוהנה קרמינסקי
- רוברט בילשובסקי
- קורט רוזנברג
- ולטר שפרינץ רובם לא שבו עוד

סוף חלק ג'

אלפרד זלביגר

חלק ד' - זיכרון, הנצחה והערכה היסטורית

"אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני"

הידיעה על רציחתו של אלפרד זלביגר הכתה בהלם את חברי החלוצים, מכבי הצעיר ועליית הנוער שנותרו בגרמניה ובמרכזי ההכשרה השונים.

אחת העדויות החשובות והמרגשות ביותר נכתבה בידי אנליזה (אורה) בורנינסקי, מדריכה במכבי ובמרכז ההכשרה בנוינדורף.

בפרק זיכרונותיה שנשא את הכותרת

"אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני"

תיארה את הרגע שבו הגיעה הידיעה על הירצחו של זלביגר

את הידיעה קיבלנו ימים אחדים לאחר מכן - וכמעט באותו הזמן גם מכתב מן החברים בברלין, שהיה כולו "זעקה אחת גדולה"

לדבריה, חברי הקבוצה בנוינדורף התכנסו מיד לאחר קבלת הבשורה

כינסנו את החבורה למסדר. רק זמזמנו חרש את 'שירת הנוער'. איש לא היה מסוגל לדבר, וגם לא היה בכך "צורך. פשוט להצנו איש את יד רעהו

עדות זו משקפת את מקומו המיוחד של זלביגר בעיני בני דורו. מותו לא נתפס כאובדן אישי בלבד, אלא כאובדן של אחד מעמודי התווך האחרונים של הנהגת הנוער היהודי בגרמניה

אישיותו כמנהיג

אורה בורנינסקי מתארת את אלפרד זלביגר כמנהיג בעל אופי מיוחד, אדם שהשרה רוגע וביטחון גם בתקופות הקשות ביותר.

: היא כתבה

"איזה מקור של רוגע ושל תחושת ביטחון היה חדרו במיינקהשטראסה, כאשר ישבת מולו"

דברים אלה מאירים את דמותו לא רק כאיש ארגון אלא גם כאיש חינוך ומנהיג רוחני

חבריו זכרו אותו כאדם שקיבל כל פונה בסבלנות, שהעניק תחושת ביטחון גם בשעה שהעתיד נראה קודר, ושידע לשלב אחריות ארגונית עם יחס אישי וחם

לנוכח קריסת מוסדות יהדות גרמניה, סגירת מוסדות העלייה, הפיכת מרכזי ההכשרה למחנות עבודה והחרפת הגירושים, נעשתה דמותו מקור לעידוד וליציבות עבור רבים

דפי עד ביד ושם

לאחר המלחמה הונצח זכרו של אלפרד זלביגר גם בידי מי שהכירוהו אישית

: דפי עד ביד ושם הוגשו לזכרו בידי

• אווה וגנר, שעבדה עמו במשרד ארץ-ישראל בברלין

• אורה בורנינסקי, מדריכת נוינדורף וחברת מכבי

עצם העובדה ששתי נשים שפעלו עמו במסגרות שונות ראו לנכון להנציחו מעידה על הרושם העמוק שהותיר בקרב חבריו ועמיתיו

Stolpersteine אבני נגף

: בברלין, מול בית המשפחה ברחוב (Stolpersteine) הונחו אבני נגף 2007 בדצמבר 10 ביום

Güldenhofer Ufer 10

. ברובע באומשולנווג

: אבני הנגף מנציחות את

• אלפרד זלביגר

• רעייתו אריקה זלביגר

• אביו היינריך זלביגר

• אמו אמה זלביגר

אבני הנגף הללו מחזירות את שמות בני המשפחה אל המרחב הציבורי של העיר שבה חיו, למדו ופעלו לפני שנרדפו ונרצחו

זכרו במחקר ההיסטורי

דמותו של אלפרד זלביגר זוכה בשנים האחרונות לעניין מחודש במחקר העוסק

- בתנועת החלוץ בגרמניה
- במכבי הצעיר
- בעליית הנוער
- בהתאחדות יהודי הרייך
- 1933-1942 ובמאמצי ההצלה וההגירה של יהדות גרמניה בשנים היסטוריונים רואים בו חוליה מרכזית המחברת בין כמה עולמות:
- 1. .עולם ההכשרה החלוצית החקלאית
- 2. .הנהגת תנועות הנוער היהודיות
- 3. .מוסדות העלייה לארץ ישראל
- 4. .מערכות הסיוע היהודיות שפעלו תחת השלטון הנאצי
- 5. .הנהגת יהדות גרמניה בשנותיה האחרונות

הערכה היסטורית

מסלול חייו של אלפרד זלביגר מייצג במידה רבה את סיפורה של שכבה שלמה של צעירים יהודים-גרמנים בשנות השלושים והארבעים

. הוא החל את דרכו כסטודנט לרפואה וכמי שלמד גם בבית המדרש לרבנים בברלין
כבר בראשית תקופת השלטון הנאצי בלט כמנהיג צעיר בתנועות הנוער הציוניות ובמחלקת הנוער של הקהילה היהודית בברלין

. בהמשך היה מדריך ומנהל במרכזי הכשרה חלוציים, פעל במסגרת משרד ארץ-ישראל ועליית הנוער, ייצג את החלוץ בקונגרס הציוני העולמי, עמד בראש גופי סיוע להגירה ולהצלה, והמשיך לסייע לחלוצים גם לאחר סגירת המוסדות הציוניים

. לאחר סגירת משרד ארץ-ישראל נאסר למעשה כל קיום רשמי של פעילות ציונית בגרמניה. למרות זאת המשיך זלביגר לשמור על קשר עם מרכזי ההכשרה ועם קבוצות הנוער

כאשר החלו הגירושים ההמוניים מברלין, עסק בסיוע ליהודים במחנות האיסוף ובנקודות הריכוז, 1942 גם בשנת שמהן יצאו הטרנספורטים למזרח

: בשל כך הוא נחשב בעיני חוקרים ובני דורו לאחד ממנהיגי החלוץ האחרונים בגרמניה, ולעיתים אף מוגדר כ

"המזכיר האחרון של החלוץ בגרמניה"

סימלה בעיני רבים את חיסולה של הנהגת הנוער הציונית המאורגנת שפעלה 1942 רציחתו בזקסנהאוזן בדצמבר בגרמניה הנאצית

מקורות מחקרניים וביבליוגרפיים

בנוסף למקורות שהובאו במחקרו של ד"ר פרנץ-יוזף ויטשטאם, נשענת הביוגרפיה של אלפרד זלביגר גם על מקורות מחקרניים נוספים, ובהם:

- Arolsen Archives.
- Gedenkbuch - Bundesarchiv.
- Pages of Testimony - יד ושם.
- Mapping the Lives
- 1943-Anneliese Ora Borinski, Erinnerungen 1940
- (Peter W. Lande, *Jewish Training Centers in Germany*) 1978.
- *Bewährung im Untergang*
- *Selbstbehauptung im Chaos*
- *1945-Juden in Berlin 1938*
- *1945-Kurzbiographien zur Geschichte der Juden 1918*
- Stolpersteine Berlin . אתר
- הביוגרפיה בוויקיפדיה הגרמנית של אלפרד זלביגר

סוף הביוגרפיה המשולבת של אלפרד זלביגר